

Inventarisatie
juvenile Ransuilen

Loonse en Drunense
Duinen
2014

Inventariseerders:

Bart van Beerendonk
Annemieke Biesterbos
Mieke Corsten
Anita van Dooren
Carla Heijnens
Dennis Heijnens
Christien Hermsen
Titia van Heusden
Arie Idema
Hannie Nilsen
Ad van Opstal
Jan Op 't Hoog
Désirée van der Pluim
Sjef Ramaekers
Ingrid van Vlaanderen

En verder:

Xeno Biesterbos
Annelies Op 't Hoog
Ad Smits

Speciale dank aan:

Corine Goldschmidt voor het vinden van de eerste nestlocatie.

En aan:

Erwin de Hoop (Natuurmonumenten) voor het maken van de kaartjes.

Voorgeschiedenis.

In de winter van 2007-2008 werd ik door een mede hondenbezitter attent gemaakt op het voorkomen van uilen in de Loonse en Drunense Duinen (LDD). Hij wees mij op de braakballen en ontlasting die onder de roestboom te vinden waren. Helaas was er toen geen enkele uil te bekennen; het was te laat in het "roestseizoen". Maar ik wist waar ik op moest letten en in maart 2008 vond ik mijn eerste koppel ransuilen en in mei de eerste jonge ransuilen. Het werden meteen "mijn" uilen.

Sindsdien houdt de Ransuilenwerkgroep (onderdeel van de VWG van het IVN Oisterwijk) voor Natuurmonumenten de winterroesten van ransuilen en hun broedsels in de gaten in hun gebieden in Midden-Brabant.

Sinds 2007-2008 (van daarvoor heb ik geen gegevens en Natuurmonumenten ook niet) zit er jaarlijks een winterroest in de LDD. Niet altijd op dezelfde locatie, maar dan toch in een straal van 100 meter.

In 2008, 2010 en 2011 is er in de buurt van de roest gebroed. In 2012 was er een broedgeval verder van de roest vandaan.

In 2013 is er niet gebroed, maar dit was een zeer slecht broedjaar voor nagenoeg alle uilen (uitgezonderd de steenuil).

Het vervolg.

Omdat bovenstaande gegevens van de ransuilen maar over een beperkt gebied gaan, wilde Natuurmonumenten in de persoon van Erwin de Hoop een grootschaliger onderzoek met een meer gerichte aanpak.

Hiervoor heb ik Jan Op 't Hoog (coördinator VWG IVN Oisterwijk) benaderd en in november 2013 hebben we een gesprek met Erwin gehad over de opzet van de inventarisatie. Er is besloten om dit jaar (2014) een klein gedeelte van de LDD (westelijke kant, zie kaartje 1) te pakken, omdat het gebied te groot is om in een keer te behappen. Naar aanleiding van dit gesprek is er een beroep gedaan op de leden van de VWG van het IVN Oisterwijk.

Daarna is er door Jan, Hannie Nilsen, Anita van Dooren en mij een keer voorgefietst in het betreffende gebied om te kijken hoe we de routes zouden samenstellen.

We besloten om het gebied op te splitsen in vier kleine gebieden, waarbij twee gebieden te voet (gebied A en B) en twee gebieden per fiets (gebied C en D) bezocht werden (kaartje 1).

Daarna ging er een mail naar de leden, waarop men aan kon geven of men wilde lopen of fietsen.

Jan heeft naar aanleiding daarvan een keurige opzet gemaakt en die is na enkele aanpassingen aan alle leden verstuurd, die zich hadden opgegeven. Er werden vier groepen gemaakt, voor elke route een groep (zie bijlage 1).

Op 22-4 en 29-4 zijn er "voorrondes" geweest. Iedereen heeft bij daglicht de geplande route kunnen lopen of fietsen en uitleg gekregen waarop men diende te letten. Ook zijn er kaarten en hesjes uitgedeeld. Iedere groep was verantwoordelijk voor zijn eigen gebied, dat wekelijks bezocht moest worden. Men was vrij om de dag te kiezen en men zocht onderling zelf contact met de leden van "zijn" groep, als men het gebied wilde bezoeken.

De resultaten werden aan mij doorgegeven en ik zou belangrijke meldingen controleren.

Ieder bezoek werd door mij van te voren gemeld bij Erwin, zodat die de betreffende boswachter in het gebied op de hoogte kon brengen.

De inventarisatie zou duren tot en met de eerste week van juni.

We zijn bewust vroeg gestart met inventariseren (laatste week van april), omdat we niet alleen de jonge uilen maar ook de nestlocaties in kaart wilden brengen. Hoe eerder je de jongen ontdekt, des te dichter zitten ze bij het nest en soms ook nog op het nest. Hun geluid is dan wel zachter, maar in het donker wel hoorbaar.

Op 29-4 is men met de eerste inventarisatie in gebied A gestart en is de eerste jonge ransuil gehoord, maar helaas op dat moment niet als zodanig herkend. Dat was pas een week later op dinsdag 6-5. Er werd een juveniele ransuil gehoord, maar zien konden we hem niet.

Op mijn aanwijzingen is Corine Goldschmidt (lid van de Ransuilenwerkgroep) in het weekend daarop gaan zoeken en heeft zij op 10-5 de nestlocatie gevonden. In de boom ernaast zat een van de ouderuilen. Zij vond op dat moment twee jonge ransuilen.

Op zondag 11-5 zijn Hannie Nilsen en ik naar een mogelijke nestlocatie vlak bij de winterroest van 2013-2014 gegaan (gebied C). In februari en maart hadden wij daar de uilen horen en zien baltsen. Daarna werd het stil en was de hoop op een mogelijk broedgeval aardig vervlogen. Totdat ik op een van mijn dagelijkse wandelingen (maandag 5-5) ontlasting vond, niet onder de vermoedelijke nestboom, maar de boom ernaast. In de boom was niets te zien. Op zondag 11-5 konden we pas terug naar de bewuste plek en zagen we een jong op het nest en een jong op een tak naast het nest. Wij waren heel gelukkig! Daarna zijn we doorgelopen naar de andere nestlocatie van gebied A en daar vonden wij maar liefst drie jonge uilen op een meter of tien van de nestboom.

Dit zijn de enige twee broedgevallen die we in onze inventarisatiegebieden gevonden hebben.

Alle inventariseerders hebben een van de twee broedgevallen gezien of allebei. Voor een overzicht van de bezoeken aan de gebieden: zie bijlage 2.

Nestlocaties ransuilen: zie kaartje 2.

Daarnaast zijn er nog andere waarnemingen gedaan:

- Bosuil: een koppel met drie en een koppel met vier jongen (zie kaartje 3).
- Nachtzwaluw: verschillende waarnemingen, met name op de heide. Omdat er veel meldingen waren van nachtzwaluwen (op alle bezochte heidegebieden) is er in overleg met Erwin besloten om daar geen aparte kaart van te maken. Exacte aantallen waren niet bekend en ook was er kans op dubbeltellingen.
- Vleermuizen (laatvlieger of watervleermuis) bij de ijsbaan bij de Roestelberg.

Wat verder opviel:

Het enthousiasme van de mensen, waarbij Henk Peters apart vermeld moet worden. Henk heeft een aantal malen in zijn eentje gebied C en soms ook nog een gedeelte van gebied D doorkruist met de fiets. De nachtelijke uurtjes in de Duinen waren aan hem welbesteed.

Volwassen uil met twee juveniele uilen. Foto: Henk Peters.

Aanbevelingen en conclusies:

- In de gebieden waar de nestlocaties gevonden zijn, zijn voldoende kraaiennesten (waar de ransuilen in broeden) aanwezig. Het zou de moeite waard zijn om te kijken in welke gebieden van de LDD nog meer kraaien (en nesten) voorkomen en of er een samenhang tussen deze twee is.
- Het lijkt erop dat de uilen in dit deel aan de rand van de LDD broeden. Hier zal dus voldoende nestgelegenheid en voldoende voedsel aanwezig zijn.
- De uilen broeden in een druk bezocht gebied (recreatie). De aanwezigheid van mensen is geen probleem.
- Het is misschien een optie om kunstnesten te hangen op plaatsen waar weinig kraaiennesten voorkomen, om de ransuil de gelegenheid te geven zich over een groter gebied uit te spreiden.

Christien Hermsen (Coördinator Ransuilenwerkgroep IVN Oisterwijk; de Ransuilenwerkgroep is een onderdeel van de VWG van het IVN Oisterwijk).

Bijlage 1.

Indeling ransuilen telling met gebied				
Naam	Gebied A te voet	Gebied B te voet	Gebied C Fiets	Gebied D fiets
Christien Hermsen	xxx			
Titia v Heusden	xxx			
Arie Idema	xxx			
Desiree v/d Pluim	xxx			
Sjef Ramaekers	xxx			
Anita van Dooren		xxx		
Dennis Heijns		xxx		
Carla Heijns		xxx		
Annemieke Biesterbos		xxx		
Mieke Corsten		xxx		
Henk Peters			xxx	
Bart v Beerendonk			xxx	
Ad van Opstal				xxx
Jan Op 't Hoog				xxx
Hannie Nilsen			xxx of D	xxx of C

Hierbij wat richtlijnen. Denk aan je vergunning en geef aan Christien door wanneer je gaat tellen. Zij geeft dit door aan Natuurmonumenten. Dit i.v.m. betreden gebied na zonsondergang Ieder groep bepaalt zelf wanneer ze gaan tellen. Spreek dit met elkaar af
Aanvang telling is ongeveer 15 minuten na zonsondergang (zie Schema zonsondergang)
Waar letten we op! Vooral jonge piepende ransuilen. Probeer zo nauwkeurig de plaats te bepalen op de bijgevoegde kaart. Verder uiteraard Bosuil, Nachtzwaluw en Houtsnip.
Geef vooral ransuilen door na je bezoek. Christien doet dan de eindcontrole
Tijdsduur telling: Gehele maand Mei en eerste week van Juni
Je kunt natuurlijk altijd met iemand anders gaan tellen in een ander gebied maar geef dit dan door.

Uitleg gebied A Start bij Bosch en Duin Daarna wandelknooppuntroute volgen start met nr 31 > 30 > 37 > 32 , doorsteken naar het fietspad en via het fietspad terug naar Bosch en Duin

Uitleg gebied B. Start bij de P plaats aan de Waalwijkse baan. Daarna wandelknooppuntroute volgen start met 9 > 66 > 46 > 45 > 10 > 7 > 5 en terug naar 9

Uitleg gebied C Start met de fiets bij Bosch en Duin. Fietspad blijven volgen tot aan het kruispunt (Leugenbankjes) Daarna een stukje rechts naar de IJsbaan en weer terug via het fietspad naar Bosch en Duin. Regelmatig stoppen om te luisteren.

Uitleg Gebied D Start met de fiets vanuit Loon op Zand bij paddenstoel 22034

Dit is het begin van de Waalwijkse Baan Daarna links af hooispoor in langs de Kraanvense Heide daarna rechts af via de mast terug naar de Waalwijkse Baan. Men kan hier een rondje

maken

De groepen A en B kunnen onderling afspreken wie met wie gaat tellen en dit dan om de andere week te doen.

Hannie wisselt van gebied in overleg met de andere fietsgroepen

Begin zonsondergang	Zondag 27-04 05 21.08 uur	20.58 uur	Zaterdag 03-05			
	Zondag 04-05 05 21.20 uur	21.10 uur	Zaterdag 10-05			
	Zondag 11-05 05 21.31 uur	21.21 uur	Zaterdag 17-05			
	Zondag 18-05 05 21.41 uur	21.32 uur	Zaterdag 24-05			
	Zondag 25-05 05 21.49 uur	21.42 uur	Zaterdag 31-05			
	Zondag 01-06 06 21.55 uur	21.50 uur	Zaterdag 07-06			

	Emailadressen tellers	Telefoonnummers	
Christien Hermsen	chris10h@planet.nl	013-5114073.	06-22094638
Titia v Heusden			
Arie Idema			
Desiree v/d Pluim			
Sjef Ramaekers			
Anita van Dooren			
Dennis Heijnens			
Carla Heijnens			
Annemieke Biesterbos			
Mieke Corsten			
Henk Peters			
Bart v Beerendonk			
Ad van Opstal			
Jan Op 't Hoog			
Hannie Nilsen			
Ingrid v. Vlaanderen			

Om privéredenen zijn de emailadressen en de telefoonnummers van iedereen gewist; bij vragen of opmerkingen mag men mijn adres of nummer gebruiken.

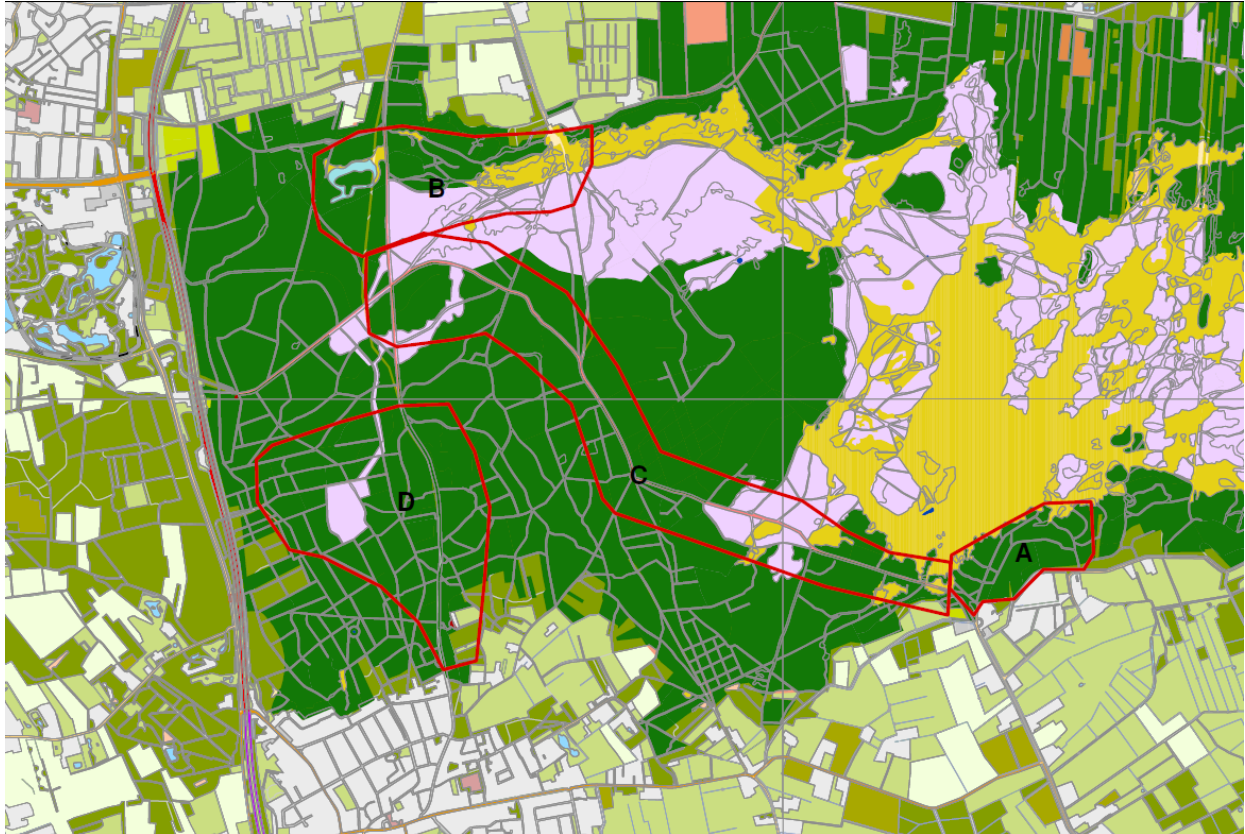
Bijlage 2.

Gebied	A	B	C	D
Bezoekdatum	22-apr	29-apr	22-apr	22-apr
	29-apr	4-mei	7-mei	5-mei
	6-mei	15-mei	12-mei	12-mei
	15-mei	17-mei	15-mei	26-mei
	20-mei	22-mei	19-mei	4-jun
	28-mei	16-jun	26-mei	
	6-jun		2-jun	

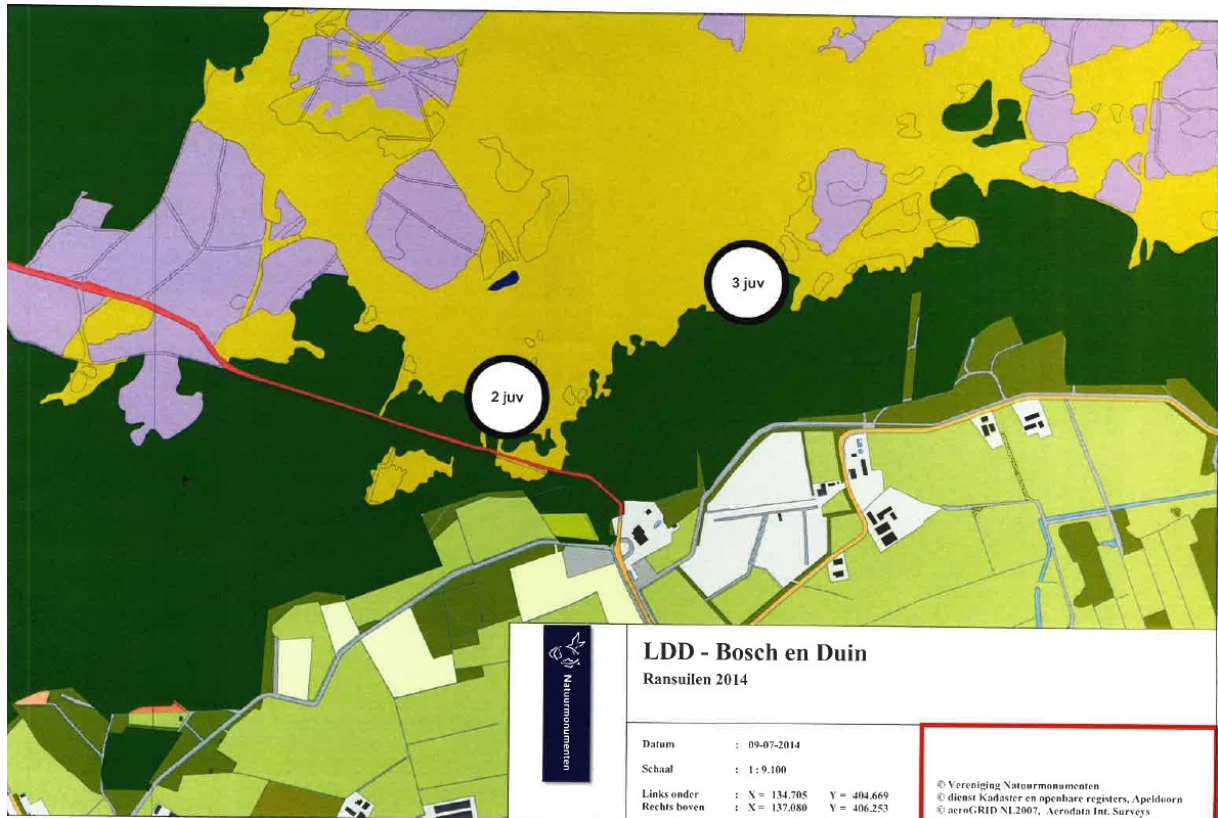
Foto: Dennis Heijns.

Kaartje 1: overzicht bezochte gebieden.

Gebied D is per ongeluk te klein ingetekend. De noordgrens moet meer naar boven opschuiven zodat de kruising van het fietspad er nog binnen valt. Hier overlappen gebied C en D elkaar enigszins.

Kaartje 2: nestlocaties ransuilen.

Kaartje 3: locaties waar bosuilen met juveniele uilen zijn gehoord en/of gezien.

